

ПЕДАГОГІКА

УДК 378.018.43.091.26:811.161.2]-057.875-054.62(=163.2)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-33>

Жанна РАГРІНА,
orcid.org/0000-0002-7823-5630
кандидат педагогічних наук, доцент,
декан І міжнародного факультету
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
(Запоріжжя, Україна) ragrinzhan@gmail.com

Альона РЕПЕТУН,
orcid.org/0000-0001-6777-5087
викладач кафедри мовної підготовки
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
(Запоріжжя, Україна) novosolovaalona@gmail.com

**ЗАЛУЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ДЛЯ МОВНОЇ
ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ
ДО ЛІЦЕНЗОВАНОГО ІСПИТУ «КРОК-1» (З ДОСВІДУ ЗАПОРІЗЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)**

У статті розглянуто особливості вдосконалення системи мовної підготовки іноземних здобувачів освіти сучасними інтерактивними методами. Визначено залежність успішного складання ліцензійного іспиту «Крок-1» від рівня володіння українською мовою. Розроблено концепцію поглибленої мовної підготовки шляхом запровадження інтенсивних інтерактивних мовних курсів. Описано створення онлайн-курсу з мовної підготовки студентів – іноземних громадян з Республіки Болгарія до інтегрованого тестового іспиту «Крок-1» на платформі Open EdX. Наголошено на перевагах означеної платформи в умовах сьогодення та необхідності опрацювання тестових баз для ефективної підготовки до ліцензійного іспиту. Охарактеризовано структуру (8 розділів з підрозділами, які відповідають навчальним предметам іспиту: «Мовна підготовка. Фармакогнозія», «Мовна підготовка. Фармакологія», «Мовна підготовка. Фізична хімія», «Мовна підготовка. Патологія фізіологія», «Мовна підготовка. Мікробіологія», «Мовна підготовка. Біологічна хімія», «Мовна підготовка. Технологія ліків», «Мовна підготовка. Фармацевтична хімія») та змістове наповнення курсу (термінологічний мінімум, дієслівний мінімум, робота з фаховими текстами). Розкрито основні форми роботи з матеріалами онлайн-курсу. Окреслено основні види завдань. Усі матеріали курсу автентичні та відібрано відповідно до професійних потреб іноземних студентів в умовах навчання мови за фахом. Доведено, що під час проходження онлайн-курсу в іноземних здобувачів освіти зміцнюються знання, вдосконалюються мовні, мовленнєві та комунікативні навички, розширюється професійна лексика та розвиваються уміння працювати з фаховими текстами та тестовими завданнями з буклетів «Крок-1». Підтверджено, що створення інноваційних інтерактивних онлайн-курсів сприятиме підвищенню ефективності мовної підготовки іноземних студентів, зокрема громадян Республіки Болгарія, до інтегрованого тестового іспиту «Крок-1».

Ключові слова: ліцензійний інтегрований іспит «Крок-1», іноземні студенти з Республіки Болгарія, мовна підготовка, онлайн-курс, онлайн-платформа, Open Edx.

Zhanna RAHRINA,
orcid.org/0000-0002-7823-5630
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Dean of the International Faculty
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University
(Zaporizhzhia, Ukraine) ragrinzhan@gmail.com

Alona REPETUN,
orcid.org/0000-0001-6777-5087
Lecturer at the Language Training Department
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University
(Zaporizhzhia, Ukraine) novosolovaalona@gmail.com

INVOLVEMENT OF INNOVATIVE EDUCATIONAL METHODS FOR LANGUAGE TRAINING OF FOREIGN STUDENTS FROM THE REPUBLIC OF BULGARIA TO THE LICENSED EXAM “KROK-1” (BASED ON THE EXPERIENCE OF ZAPORIZHZHIA STATE MEDICAL AND PHARMACEUTICAL UNIVERSITY)

The specific of improving the system of language training of foreign students by using modern interactive methods was considered in the article. The connection between successful passing of the license exam “Krok-1” and the level of Ukrainian language competence was determined. The concept of intensive language training by the implementation of intensive interactive language courses was developed. The creating an online course for language training of foreign students from the Republic of Bulgaria for the integrated test exam “Krok-1” on the platform Open EdX was described. The advantages of this platform in current conditions and the necessity of studying test bases for effective preparation for the license exam were emphasized. The structure (8 sections with subsections that are related to the exam subjects: “Language training. Pharmacognosy”, “Language training. Pharmacology”, “Language training. Physical chemistry”, “Language training. Pathological Physiology”, “Language Training. Microbiology”, “Language training. Biological Chemistry”, “Language Training. Medicines Technology”, “Language Training. Pharmaceutical Chemistry”) and the content of the course (terminological minimum, verbal minimum, work with professional texts) were characterized. The main forms of the work with the online course materials were described. The main types of tasks were outlined. All course material is authentic and selected according to the professional needs of foreign students in the context of language learning for their specialty. The effectiveness of the online course was proved: foreign students improve their knowledge, language, speech, and communication skills, expand their professional vocabulary, and develop their ability to work with professional texts and test tasks of the booklets of “Krok-1”. The creation of innovative interactive online courses for improving the effectiveness of language training of foreign students for the integrated test exam “Krok-1” was confirmed.

Key words: licensed integrated exam “Krok-1”, foreign students from the Republic of Bulgaria, language training, online course, online platform, Open Edx.

Постановка проблеми. Основна умова отримання диплому про вищу медичну, стоматологічну або фармацевтичну освіту в Україні – виконання навчального плану в повному обсязі, що передбачає обов’язкове складання ліцензійних іспитів «Крок-1» та «Крок-2» вітчизняними та іноземними здобувачами. Тестовий ліцензійний іспит – це обов’язковий компонент підсумкової державної атестації, тому підготовці до нього завжди надається особлива увага. Студенти, які навчаються за фахом «Фармація, промислова фармація», зокрема й іноземні здобувачі освіти з Республіки Болгарія, складають два окремих тестових іспити – «Крок-1» та «Крок-2», які перевіряють рівень засвоєних знань. (Bulakh et al., 2011).

Щорічно колективом університетів України, в тому числі й Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (далі – ЗДМФУ), детально аналізуються результати ліцензійного іспиту. Одним з основних факторів, який впливав на неуспішне складання іноземними здобувачами інтегрованого тесту став лінгвістичний компонент: студенти, які мали недостатній рівень володіння мовою, не розуміли повною мірою питання, як наслідок, робили помилки. У зв’язку з цим виникла необхідність пошуку додаткових шляхів покращення мовної підготовки іноземних здобувачів. Отже, проблема аналізу специфіки залучення нових методів викладання мови сприятимуть підвищенню успішності складання інтегрованих тестових іспитів є нагальною й актуальною.

Аналіз досліджень. Питанню застосування інноваційних методів навчання в освітньому процесі, в тому числі, під час вивчення української мови як іноземної, приділяється чимало уваги в науковому-методичному просторі. Зокрема, цю проблему розглядали Л. Азарова (Азарова, 2020: 7-11), М. Жовнір (Жовнір, 2020: 41-53), Т. Лещенко, О. Шевченко (Лещенко, Шевченко, 2023: 144-147), Г. Шелест (Шелест, 2018, с. 51-55) та інші. Однак, специфіка впровадження інноваційних (інтерактивних) методів навчання з метою мовної підготовки іноземних студентів до ліцензійних іспитів досі залишається недостатньо дослідженою.

Мета роботи полягає в аналізі та науковому обґрунтуванні ефективності додаткових методів поглибленого викладання української мови як іноземної для підготовки здобувачів освіти з Республіки Болгарія до складання ліцензованого іспиту «Крок-1».

Виклад основного матеріалу. Сучасна система вищої медичної освіти України широківідомо серед іноземців, завдяки тому, що вона дозволяє отримати фундаментальні знання, вміння та навички, практичний досвід, які формують конкурентноспроможного фахівця певної галузі та забезпечують професійний успіх. Запорізький державний медико-фармацевтичний університет стабільно входить у 5-ку найпопулярніших закладів вищої освіти серед іноземних громадян. У ЗДМФУ навчаються іноземні здобувачі освіти з

різних країн світу, в тому числі й громадяни з Республіки Болгарія. Це зумовлено високим рівнем підготовки, актуальними навчальними програмами, які відповідають міжнародним стандартам, а також, міжнародним визнанням диплому, що надає подальші перспективи працевлаштування.

Особливістю навчання іноземних студентів в університетах України є те, що їхнє професійне становлення починається з вивчення мови, якою відбувається освітній процес в університеті. Освітній процес для іноземних студентів в Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті здійснюється за програмами, узгодженими МОЗ України. Відповідно до цього, за основу взято Примірну програму навчальної дисципліни «Українська мова» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 222 «Медицина», 221 «Стоматологія», 226 «Фармація» (для іноземців, які навчаються українською мовою), затверджену у 2017 році. Означена програма зумовлює зміст робочих навчальних планів дисципліни, проте не в повному обсязі враховує навчальні потреби іноземних студентів.

З огляду на сучасні реалії, переорієнтацію традиційної системи навчання на змішану, у зв'язку з пандемією, а потім – запровадженням воєнного стану на території України, найважливішою умовою створення освітнього простору є організація навчального процесу з урахуванням безпекових чинників. Відповідно до цього, ефективним вбачається використання найпопулярніших онлайн-платформ дистанційного навчання, однією з яких є інтерактивна платформа Open EdX. Вона дозволяє створювати динамічні курси і має безліч переваг порівняно з традиційним викладом матеріалу: гнучкий розклад, поєднання різноманітних засобів представлення навчального матеріалу (відео-лекції, графіка, аудіосупровід, посилання на додаткові джерела інформації, обговорення тощо) (Курінний, Вольвач, Дарій, 2017: 37-40). А потужний потенціал платформи допомагає зробити контент курсу інтерактивним, урізноманітнити звичайне заняття динамічними ресурсами (вікторини, тестування, тощо). Окрім того, завдяки налаштуванням платформи студенти мають можливість самостійно планувати графік, переглядати матеріали курсу або виконувати вправи в будь-який зручний час, але в межах часу, відведеного на курс.

Зважаючи на ці переваги, колективом ЗДМФУ обрано саме цю платформу для організації мовної підготовки іноземних студентів – громадян Республіки Болгарія до ліцензійного іспиту «Крок-1». Під час навчання (протягом усього курсу)

закріплюються знання, удосконалюються мовні, мовленнєві та комунікативні навички та вміння, розширюється обсяг професійної лексики, відпрацьовуються навички та вміння роботи з фаховими текстами та завданнями, які розроблено на основі матеріалів буклетів попередніх років з підготовки до іспиту «Крок-1», рекомендованих Центром тестування при МОЗ України.

Для розробки курсу було проаналізовано перелік дисциплін, знання з яких перевіряються на іспиті «Крок-1». Таким чином було виокремлено 8 основних розділів: «Мовна підготовка. Фармакогнозія», «Мовна підготовка. Фармакологія», «Мовна підготовка. Фізична хімія», «Мовна підготовка. Патологічна фізіологія», «Мовна підготовка. Мікробіологія», «Мовна підготовка. Біологічна хімія», «Мовна підготовка. Технологія ліків», «Мовна підготовка. Фармацевтична хімія». Кожен розділ складається з низки підрозділів, які містять термінологічний мінімум дисципліни з перекладом болгарською мовою. Кожен термін супроводжується прикладами його використання в тестових буклетах (наприклад, *«Олія (болг. Масло) – Одним з методів одержання ефірної олії є метод анфлеражу або мацерації. Вкажіть з якої лікарської рослинної сировини отримують ефірну олію цим методом: а) пелюстки троянди дамаської; б) шкірки лимона, в) плодів коріандру посівного»*). Важливо наводити приклади тестів з правильними відповідями, таким чином студенти запам'ятовують поняття, бачать його вживання в тексті та запам'ятовують правильне твердження;

– дієслівний мінімум, що представлений словосполученнями з дієслівним керуванням, для усвідомлення синтаксично-семантичних відношень у реченнях фахової української мови. Матеріал цього підрозділу також наводиться двома мовами (українською та болгарською) (наприклад, *«Куди надійшло що? Къде отиде какво? – В аптеку надійшла партія сировини – квітки ромашки. В якому місці слід зберігати цю сировину: а) окремо від усіх видів сировини; б) як наркотичну сировину в) у світлому місці»*);

– робота з фаховими текстами, що передбачає контроль загального розуміння прочитаного (визначення теми, основної думки, ідеї тексту; контроль розуміння деталей прочитаного; встановлення причинно-наслідкових зв'язків; пошук аргументів, фактів; узагальнення прочитаного; висновки з прочитаного, тощо).

Відповідно до розділів, основними формами роботи під час мовної підготовки іноземних студентів з Республіки Болгарія є:

– робота з фаховою лексикою теми;

- робота з граматичними конструкціями;
- робота з текстами професійного спрямування (читання, аудіювання, аналіз фахових текстів, що включають професійну термінологію);
- робота з професійними відеороликами (наприклад, прослуховування діалогів «Фармацевт-клієнт аптеки»);
- робота з функціоналом платформи OpenEdx:
 - «Checkboxes» – вибір правильного варіанту зі списку запропонованих (наприклад, на основі питань з буклетів, обрати один правильний варіант відповіді);
 - «Multiplate Choice» – форма об'єктивного оцінювання, в якій респондентам треба вибрати лише одну правильну відповідь із запропонованих у вигляді списку (наприклад, підтвердження або заперечення інформації: «так/ні»);
 - «Text Input» – введення тексту з клавіатури (наприклад, заповнення розділів Інструкції до медичного препарату).
- Усі матеріали курсу автентичні та відібрані відповідно до професійних потреб іноземних студентів в умовах навчання мови за фахом та орієнтовані на:
 - вивчення фармацевтичної термінології здобувачами (ознайомлення і вивчення основних поняття окремих дисциплін);
 - удосконалення знань з граматики (розуміння побудови речень та граматичних конструкцій);
 - практику розуміння та читання фахових текстів;
 - розвиток навичок письма;
 - розвиток навичок аудіювання (прослуховування різноманітних аудіоматеріалів професійної тематики);

- мотивацію та самодисципліну (заохочення до вивчення мови для досягнення певної мети, в нашому випадку – успішне складання ліцензійного іспиту, отримання диплому та спілкування, покликаного на досягнення ефективного результату діяльності);
- практику тестувань (виконання тестових завдань, спрямованих на закріплення та систематизацію отриманих знань).

Кожне заняття обов'язково має передбачати зворотній зв'язок від викладача, консультації та групові дискусії з використанням платформи Office 365 (Teams). Навчально-методичне забезпечення курсу містить графічні зображення, аудіо-візуальний супровід, презентації, схеми, таблиці, алгоритми словникової роботи тощо.

Висновки. Підсумовуючи викладене, зазначимо, що застосування додаткових методів поглибленого викладання української мови як іноземної для підготовки здобувачів освіти з Республіки Болгарія до складання ліцензованого іспиту «Крок-1» є однією з необхідних умов, покликаних на вдосконалення рівня мовної підготовки зазначеного контингенту. Використання сучасних технологій, інтерактивних онлайн-курсів сприятиме підвищенню мотивації до вивчення мови, заохочуватиме іноземних студентів до взаємодії, формуватиме необхідну базу мовних знань, потрібних для успішного складання інтегрованого тестового іспиту. Перспективою подальшого дослідження вбачається розробка концептуальної моделі впровадження інтерактивних онлайн-курсів в систему практичної мовної підготовки іноземних здобувачів в медичних закладах вищої освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азарова Л., Пустовіт Л., Горчинська Л. Використання мультимедійних технологій у вивченні фразеологізмів на заняттях з української мови як іноземної. *Закарпатські філологічні студії*. 2020. Т. 1, Вип. 13. С. 7–11.
2. Лещенко, Т., Жовнір, М. Технологія подкастингу в руслі цифровізаційних тенденцій мовної освіти іноземних студентів-медиків. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2020. Вип. 9. С. 41–53.
3. Лещенко Т., Шевченко О. Можливості застосування мобільних технологій у навчанні української мови як іноземної. *Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір* : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. 30 березня 2023 р. С. 144–147.
4. Шелест Г. Вивчення української мови як іноземної: проблеми, нові методики, перспективи. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Т. 1. Вип. 3. С. 51–55.
5. Kurinnyi, A., Volvach, V., Dargi, V. Створення та розробка онлайн курсу на платформі Open Edx. *Медична освіта*. 2017. Вип. 2. С. 37–40.
6. The problems of introduction of Bologna system in Ukrainian medical education and how they have been dealt with / I. Bulakh, V. Moskalenko, M. Mrouga, O. Volosovets. *Матеріали конференції AMEE Conference*. 2011. 437 с.

REFERENCES

1. Azarova L., Pustovit L., Horchynska L. (2020) Vykorystannia multymediinykh tekhnolohii u vyvchenni frazeolohizmiv na zaniattiakh z ukrainiskoi movy yak inozemnoi. [The use of multimedia technologies in the study of phraseology in

the classroom of Ukrainian as a foreign language] *Zakarpatski filolohichni studii. – Zakarpattia Philological Studies: coll. of science papers*, 13. 7–11. [in Ukrainian].

2. Leshchenko, T., Zhovnir, M. (2020) *Tekhnolohiia podkastynhu v rusli tsyfrovizatsiinykh tendentsii movnoi osvity inozemnykh studentiv-medykiv. [Podcasting technology in the context of digitalization trends in language education of foreign medical students]. Elektronne naukove fakhove vydannia “Vidkryte osvितnie e-seredovyshe suchasnoho universytetu”*. – Electronic scientific professional publication “Open Educational e-Environment of the Modern University”: coll. of science papers, 9. 41–53. [in Ukrainian].

3. Leshchenko T., Shevchenko O. (2023) *Mozhlyvosti zastosuvannya mobilnykh tekhnolohii u navchanni ukrainskoi movy yak inozemnoi. [Possibilities of using mobile technologies in teaching Ukrainian as a foreign language]. Medychna osvita za novy my standartamy: vyklyky ta intehratsiia v mizhnarodnyi osvितnii prostir : materialy navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu. – Medical education according to new standards: challenges and integration into the international educational space: materials of the educational and scientific conference with international participation. March 30, 2023. 144–147. [in Ukrainian].*

4. Shelest H. (2018) *Vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi: problemy, novi metodyky, perspektyvy. [Teaching Ukrainian as a foreign language: problems, new methods, prospects]. Zakarpatski filolohichni studii. – Zakarpattia philological studies: Vol. 1. coll. of science papers*, 3. 51–55. [in Ukrainian].

5. Kurinnyi, A., Volvach, V., Darii, V. (2017) *Stvorennia ta rozrobka onlain kursu na platformi Open Edx. [Creation and development of an online course on the Open Edx platform]. Medychna osvita. – Medical education: coll. of science papers*, 2. 37–40. [in Ukrainian].

6. The problems of introduction of Bologna system in Ukrainian medical education and how they have been dealt with (2011) / I. Bulakh, V. Moskalenko, M. Mrouga, O. Volosovets. AMEE Conference. 437 p.